

СКАЧКО АРТЕМ, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **ЗАЙКА СВІТЛАНА**, к.е.н., професор,
професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ ТА СУСПІЛЬСТВА

Соціальна відповідальність є важливим фактором, що визначає не лише економічну діяльність підприємств, а й їхній вплив на суспільство. У сучасних умовах очікування від бізнесу виходять далеко за межі фінансових результатів. Споживачі, партнери та працівники дедалі більше звертають увагу на соціальні ініціативи, екологічну політику, етичні підходи до ведення справ. У відповідь на ці зміни підприємства впроваджують різні практики, спрямовані на покращення умов праці, зменшення впливу на довкілля, дотримання норм чесної конкуренції та підтримку місцевих громад.

Різні країни застосовують відмінні підходи до реалізації соціальних ініціатив (табл. 1). В одних держава активно контролює цей процес через нормативні акти, тоді як в інших підприємства самостійно визначають напрями та масштаби своєї участі в соціальних проєктах.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика моделей соціальної відповідальності в різних країнах [1-3]

Модель	Особливості	Приклади
Американська	Добровільний вибір заходів, мінімальне втручання держави, акцент на благодійності та ініціативах для місцевих громад.	Google, Microsoft, Walt Disney
Європейська	Високий рівень державного регулювання, обов'язкове дотримання соціальних та екологічних норм, зосередженість на трудових відносинах.	Bosch, Danone, IKEA
Британська	Поєднання державного регулювання та добровільних ініціатив, активна взаємодія бізнесу та уряду у впровадженні соціальних проєктів.	Barclays, Unilever
Азійська	Значний вплив культурних традицій, підтримка працівників протягом усього кар'єрного шляху, тісний зв'язок між бізнесом і державою.	Toyota, Samsung
Скандинавська	Максимальне залучення держави, значна увага до екологічних ініціатив, розширені соціальні гарантії для працівників.	Volvo
Латиноамериканська	Орієнтація на соціальну рівність, підтримку освіти та медицини, зменшення розриву між економічними групами населення.	Petrobras

В американській моделі соціальна відповідальність є добровільним вибором бізнесу, а держава мінімально втручається в цей процес. Підприємства акцентують увагу на благодійності та проєктах, що підтримують місцеві громади. Європейська модель передбачає жорстке державне регулювання, обов'язкове дотримання соціальних стандартів, орієнтацію на трудові права та

екологічні норми. У Великобританії спостерігається поєднання двох підходів: бізнес отримує певну свободу у виборі соціальних ініціатив, але держава активно заохочує соціальну відповідальність через партнерські програми. Азійський підхід будується на традиційних цінностях, де підприємство відіграє роль не лише роботодавця, а й спільноти, яка підтримує працівників упродовж усього їхнього життя. Скандинавська модель відзначається високим рівнем державного регулювання та пріоритетом екологічних проєктів, а латиноамериканський підхід зосереджений на соціальній рівності та підтримці освіти.

Реалізація принципів соціальної відповідальності приносить значні переваги не лише суспільству, а й самим підприємствам. Серед основних позитивних наслідків можна виокремити зростання довіри з боку споживачів. Бізнес, який підтримує соціальні ініціативи та екологічні проєкти, формує позитивний імідж, що сприяє залученню нових клієнтів і партнерів. Інвестування у сучасні ресурсощадні технології виробництва допомагає скоротити витрати на енергоспоживання та управління відходами. Висока соціальна репутація підвищує привабливість для інвесторів, які надають перевагу підприємствам із прозорою діяльністю. Відповідальне ставлення до персоналу сприяє підвищенню мотивації працівників, що позитивно впливає на продуктивність та якість роботи. Дотримання міжнародних стандартів соціальної відповідальності допомагає уникати санкцій і правових ризиків, що можуть виникати у зв'язку з порушенням трудових або екологічних норм.

Таким чином, зростання уваги до соціальної відповідальності у всьому світі створює нові можливості для бізнесу, урядів та суспільства. В Україні важливим завданням є впровадження ефективних програм, які враховуватимуть як міжнародний досвід, так і особливості місцевого ринку. Співпраця держави, бізнесу та громадських організацій здатна сприяти поліпшенню умов праці, розвитку екологічних ініціатив, підтримці освітніх і соціальних проєктів. Усе це може допомогти не лише зміцнити економіку, а й покращити якість життя населення. Тому соціальна відповідальність має сприйматися не як додатковий тягар для підприємств, а як потужний інструмент розвитку, що забезпечує довготривалі вигоди для всіх учасників економічного процесу.

Список використаних джерел:

1. Варвус А.І. Зарубіжний досвід соціальної відповідальності бізнесу. *Регіональна економіка*. 2024. № 111 (1). С. 112-118. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-1-11>.
2. Колосок А. Зарубіжний досвід соціальної відповідальності бізнесу та перспективи його застосування в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 1. С. 15-19.
3. Олійник О.Р. Міжнародний досвід розвитку соціальної відповідальності та можливість його застосування в Україні. *Інноваційна економіка*. 2015. № 4. С. 37-44.

